

**Programma van maatregelen bij Archeologienota:
Kesselsesteenweg – Ophoven, Nijlen
(prov. Antwerpen)**

Robby Vervoort
Freelance Senior Archeoloog
Borgerhout, oktober 2021

Rani Reusens
LAReS bvba

Titel

Programma van Maatregelen bij
Archeologienota:
Kesselsesteenweg – Ophoven, Nijlen
(prov. Antwerpen)

Auteur

Robby Vervoort
Rani Reusens

Opdrachtgever

Ontwikkelaar

Projectcode

2021J24

Plaats en datum

Borgerhout, oktober 2021

Reeks en nummer

RVFSA-Rapport, 121

Inhoud

1. Technische fiche/administratieve gegevens	4
2. Inleiding	7
3. Aanleiding en resultaten van het vooronderzoek	7
4.1. Algemeen.....	10
4.2. Nederzettingsterreinen	11
4.3. Landschap en bodem	11
5. Onderzoeksstrategie, motivering, fasering en methodiek.....	11
5.1. Motivering	11
5.2. Sleuven- en puttenplan	12
5.3. Uitvoering van het veldwerk	13
5.3.1. Afwijkingen ten aanzien van het puttenplan	14
5.4. Bijzondere voorwaarden	14
6. Bindende voorwaarde bij vervolgonderzoek (opgraving) na het vooronderzoek (prospectie)....	15

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

Nijlen, Kesselsesteenweg
 (21-NIJ/KES-2021J24)

Ligging

Nijlen, Kesselsesteenweg 35 – Ophoven 1

Kadastrale gegevens

Nijlen: 1ste Afd.
 Nijlen: Sectie D
 Perceelnummers:
 648D, 648E, 648, en 651E

Bounding Box

X 170515.3 Y 205187.1
 X 170576.0 Y 205204.9
 X 170602.8 Y 205161.9
 X 170538.1 Y 205113.4
 X 170530.0 Y 205113.7

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding plangebied in rood

Projectcode

2021J24

Opdrachtgever

Ontwikkelaar

Contactpersoon opdrachtgever

Zie privacy-fiche

Uitvoerder

Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research & Consultancy.

Erkend archeoloog

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126
Guldensporenstraat 143
2140 Borgerhout
Rani Reusens OE/ERK/Archeoloog/2020/00021
LAREs bvba

Geplande ingreep

Sloop deel bestaande bebouwing, verwijderen van enkele bomen, verkavelen van plangebied in vijf loten, gedeeltelijke renovatie en omvorming bestaande bebouwing, optrekken nieuwbouw met onderbouw, aanleg buitenruimte en nutsvoorzieningen

Geldende wetgeving en voorwaarden

Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De melding werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3000m² of meer en de bodemingrepen bedragen meer dan 1000m², zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere oppervlaktecriteria van toepassing zijn.

Randvoorwaarden

/

Doelstelling

Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het plangebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.

Vraagstelling

- Wat is de landschapshistoriek van het plangebied?
- Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het plangebied?
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?

Thesaurus

Bureauonderzoek, prospectie met ingreep in de bodem, archeologienota, proefsleuven, proefputten, uitgesteld traject.

2. Inleiding

Vanuit het bureauonderzoek kan niet geconcludeerd worden of er zich wel of geen archeologische waarden in het gebied bevinden. Maar kon wel worden aangetoond dat het projectgebied een hoog potentieel op archeologische kenniswinst heeft met betrekking tot periodes vertegenwoordigd door sites bestaande uit zachte grondsporen en muurresten (meer bepaald de late middeleeuwen en de nieuwe tijd). Bijkomende vooronderzoek dringt zich met andere woorden op. Dit vooronderzoek kan in principe verschillende vormen aannemen, maar hier zal beargumenteerd worden dat slechts één onderzoeksmethode de benodigde informatie kan opleveren met betrekking tot het vaststellen van eventuele archeologische waardevolle resten binnen het projectgebied. Prospectie van het terrein zal geen informatie opleveren gezien de aanwezigheid van de bebouwing en begroeiing. Geofysisch onderzoek is in dit kader ook niet relevant: met betrekking tot het dateren van eventuele sporen levert dit geen tot weinig bruikbare resultaten op. Het uitvoeren van landschappelijke boringen heeft naar onze mening weinig nut, aangezien er geen aanwijzingen zijn van ernstige ingrijpende bodemverstoringen, noch zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van begraven bodems binnen het projectgebied. Daarom wordt geadviseerd om over te gaan tot een vooronderzoek met ingreep in de bodem, in de vorm van proefsleuven en proefputten. Dergelijk vooronderzoek dient normaliter uitgevoerd te worden in het kader van de archeologienota die toegevoegd moet worden aan de omgevingsvergunningaanvraag. Echter, in dit specifieke geval zijn de terreinen nog volledig bebouwd. Daarom wordt een Programma van Maatregelen opgesteld met een uitgesteld traject.

3. Aanleiding en resultaten van het vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is gebleken dat de kans dat er zich binnen het projectgebied archeologische resten bevinden hoog is. Binnen het terrein situeert zich de historische hoeve Ophoven die voor het eerst in de historische bronnen werd vermeld in de 15de eeuw. Vanaf de 17de eeuw staat de site vermeld als hoeve. Het lijkt er met andere woorden op dat de huidige bebouwing een laatmiddeleeuwse voorganger heeft gehad. In hoeverre er binnen het onafgebroken bewoonde en bebouwde terrein nog resten van deze voorganger aanwezig zijn, kon niet worden achterhaald. De huidige bebouwing lijkt op basis van dateringen ter plaatse minstens gedeeltelijk uit de 18de eeuw te dateren.

Of er binnen het terrein nog oudere resten aanwezig zijn, kon evenmin worden achterhaald. In de ruime omgeving van het terrein zijn er geen archeologische indicatoren die in die richting wijzen. Echter ligt het terrein wel aan de zuidelijke uitloper van een zandrug aan de rand van de beekvallei, die zich een 300 meter ten zuiden van het projectgebied situeert. Hierdoor is het terrein wel enigszins gunstig gelegen en allicht aantrekkelijk zijn geweest voor mensen in het verleden. Indien er oudere,

pré-middeleeuwse, resten aanwezig zijn, zullen deze allicht voor een groot deel verstoord zijn. Het terrein is immers minstens 500 jaar afgebroken bebouwd geweest en in gebruik geweest als erf. Hierdoor is de kans groot dat de oude resten minstens gedeeltelijk zijn verstoord.

Aangezien niet duidelijk is, wat het kennisvermeerderingspotentieel en de bewaringstoestand van eventueel aanwezige resten zijn, en aangezien de werken een negatieve impact hebben, raden we aan bijkomende archeologische vooronderzoeken uit te voeren in de vorm van een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefputten en proefsleuven. Deze onderzoeken dienen te worden uitgevoerd in een uitgesteld traject aangezien er op het terrein nog bebouwing en begroeiing aanwezig is die dient te worden gesloopt.

- *Wat is de landschapshistoriek van het plangebied?*

Het plangebied situeert zich aan de Kesselsesteenweg in Nijlen. Op een afstand van ca. 322 meter ten zuiden van het plangebied bevindt zich een vertakking van de Visbeek. Het terrein ligt aan de rand van een zandrug op de zuidelijke helling aan de rand van de beekvallei. Daardoor loopt het terrein licht van het noorden naar het zuiden af. De hoogtes binnen het plangebied schommelen tussen 8,44 en 9,26 meter + TAW. Op de bodemkaart van Vlaanderen zijn twee bodemtypes gekarteerd. Het eerste bodemtype (Zcmx-bodem) komt in het oostelijke gedeelte van het plangebied voor. Het gaat hier om een matig droge zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont. Deze bodems zijn geschikt voor akkerland en komen veelvuldig voor nabij oude woonkernen of hoeven. Het tweede bodemtype betreft een OB-bodem (bebouwd terrein) en komt in het westelijke gedeelte en voornamelijk binnen het plangebied voor. Het terrein is dan ook bebouwd met een historische L-vormige hoeve waarvan de oudste historische vermeldingen opklimmen tot de 15de eeuw. Deze hoeve is tot op heden in gebruik als woning. Heden is de rest van het terrein in gebruik als grasland en bevinden zich bomen binnen het plangebied.

- *Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het plangebied?*

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen archeologische indicatoren aanwezig. Echter op een afstand van ca. 2,4 km van het plangebied situeert zich een prehistorisch sitecomplex in alluviale context van Nijlen-Varenheuvel-Abroek. In de omgeving van het plangebied zijn wel enkele archeologienota's opgesteld geweest. Deze adviseren wel eens verder archeologisch vooronderzoek in de omgeving. Binnen de grenzen van het plangebied en in de omgeving van het plangebied kunnen enkele bouwkundige gehelen worden vastgesteld. In de omgeving van het plangebied gaat het voornamelijk om woningen uit de nieuwste tijd. Binnen het plangebied situeert zich een L-vormige hoeve waarvan de oudste historische vermeldingen opklimmen tot de 15de eeuw.

- *Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?*

Op basis van de geraadpleegde bronnen kan besloten worden dat het projectgebied een hoog potentieel heeft op de aanwezigheid van archeologische resten met een hoog potentieel op kennisvermeerdering uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Immers bevindt zich binnen het projectgebied een L-vormige hoeve waarvan de oudste historische vermeldingen opklimmen tot de 15de eeuw. De eerste vermelding als hoeve is in de 17de eeuw. Op de bestudeerde historische kaarten is de aanwezigheid van de hoeve waar te nemen. Vanaf de Atlas der Buurtwegen bestaat de aanwezige bebouwing uit drie gebouwen en lijkt dit overeen te komen met de huidige bebouwing.

De kans dat er zich binnen het projectgebied resten bevinden die verwijzen naar de activiteiten die zich binnen het plangebied afspeelden, is dan ook reëel. De eventueel aanwezige resten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de kennis van de hoeve, haar ontwikkeling en haar bewoners.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

Binnen het plangebied bevindt zich heden bebouwing in de vorm van een L-vormig hoevegebouw met een schuur. Het plangebied wordt verkavelt in vijf verschillende loten. De aanwezige bomen binnen deze loten worden ook verwijderd. Een deel van de bestaande bebouwing zal worden gesloopt en een deel zal worden verbouwd. Vier van de vijf loten wordt voorzien van wooneenheden met een onderbouw, een terras en eventueel een tuin. Onder het hoevegebouw, de schuur, blok A en een gedeelte van blok B komt een onderbouw die bestaat uit nutsvoorzieningen en een funderingsplaat op volle grond en zou een diepte van ca. 1 m verstoren. Het andere deel van de onderbouw van blok B bestaat uit een kelderruimte opgedeeld in verschillende ruimtes, namelijk een wasplaats, bergingen, meterlokalen voor water en elektriciteit/telecom en een technisch lokaal. Deze kelderverdieping zou een diepte van ca. 3,5 m verstoren.

In het noorden van het plangebied wordt een verharde strook uit beton voorzien voor een fietsenberging en parkeerplaatsen voor 15 wagens en één deelwagen. De verschillende gebouwen op de verschillende loten worden met elkaar verbonden door verharding uit beton. Binnen het plangebied worden ook groenzones en bomen aangelegd. Aan het hoevegebouw in het noordwesten van het plangebied wordt een voorziening voor de infiltratie van regenwater en een regenwaterput met een volume van 10.000 liter met een diameter van 270 cm aangelegd. In de zuidwestelijke hoek van het plangebied wordt een fietsenberging voorzien. Tussen de schuur en de nieuwbouw ten oosten van de schuur wordt een regenput met een volume van 10.000 liter met een diameter van 270 cm, een regenput met een volume van 20.000 liter met een diameter van 348 cm en een septische put met een volume van 15.000 l en een diameter van 348 cm voorzien. Er kan van een verstoring van het volledige terrein worden uitgegaan.

Gezien de historische context van het plangebied kan gesteld worden dat de kans groot is dat de geplande werken archeologische resten zullen beschadigen of volledig zullen vernielen.

- *Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?*

Op basis van het huidig beschikbare bronnenmateriaal kan besloten worden dat er voldoende informatie beschikbaar is om te kunnen concluderen dat het projectgebied een hoog potentieel heeft op de aanwezigheid van archeologische resten met een hoog potentieel op kenniswinst. Het projectgebied is gesitueerd ter hoogte van de bewaarde historische L-vormige hoeve die mogelijk teruggaat tot de 15de eeuw en allicht onafgebroken op min of meer dezelfde plaats aanwezig was. Echter kon niet worden aangetoond of er daadwerkelijk archeologische resten aanwezig zijn binnen het plangebied die door de werkzaamheden verstoord zullen worden. Daarom is het nodig bijkomende vooronderzoeken uit te voeren. Gezien de aard van de verwachte resten en de plaatselijke situatie (aanwezigheid van te renoveren bebouwing) wordt geadviseerd voor een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven en proefputten. Deze onderzoeken dienen echter in een uitgesteld traject te worden uitgevoerd omdat het terrein nog volledig bebouwd is en pas kan worden uitgevoerd na het benodigde sloopwerk.

4. Vraagstellingen en onderzoeksdoelen

Op basis van het niet-destructief uitgevoerde vooronderzoek (bureauonderzoek) kan niet worden bepaald of er zich effectief archeologische sites met een hoog potentieel tot kennisvermeerdering binnen het projectgebied bevinden. Hiervoor zal een vooronderzoek met ingreep in de bodem moeten plaatsvinden. Dit zal tot doel hebben vast te stellen of er archeologisch erfgoed in de bodem aanwezig is, en dit te registreren, determineren en waarderen. Verder zal bepaald worden in hoeverre de geplande werken een impact hebben op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed. Indien mogelijk zal bekeken worden of er mogelijkheid is tot behoud in situ. Indien dit niet realiseerbaar is, zullen uit het vooronderzoek aanbevelingen vloeien voor vervolgonderzoek. Om bovenstaande te kunnen realiseren, is het noodzakelijk voorafgaand aan het vooronderzoek met ingreep in de bodem een aantal onderzoeksvraagstellingen te formuleren:

4.1. Algemeen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het plangebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het plangebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het plangebied)?

4.2. Nederzettingsterreinen

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het plangebied? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?
- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning...)?
- Zijn er resten van de oudere voorganger van de huidige hoeve bewaard?
- Vanaf wanneer is het terrein in gebruik genomen en bewoond?

4.3. Landschap en bodem

- Is de oorspronkelijke bodem intact?
- Wat is de opbouw van de bodem?
- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?
- Zijn er recente verstoringen aanwezig en wat is hun ruimtelijke begrenzing?

5. Onderzoeksstrategie, motivering, fasering en methodiek

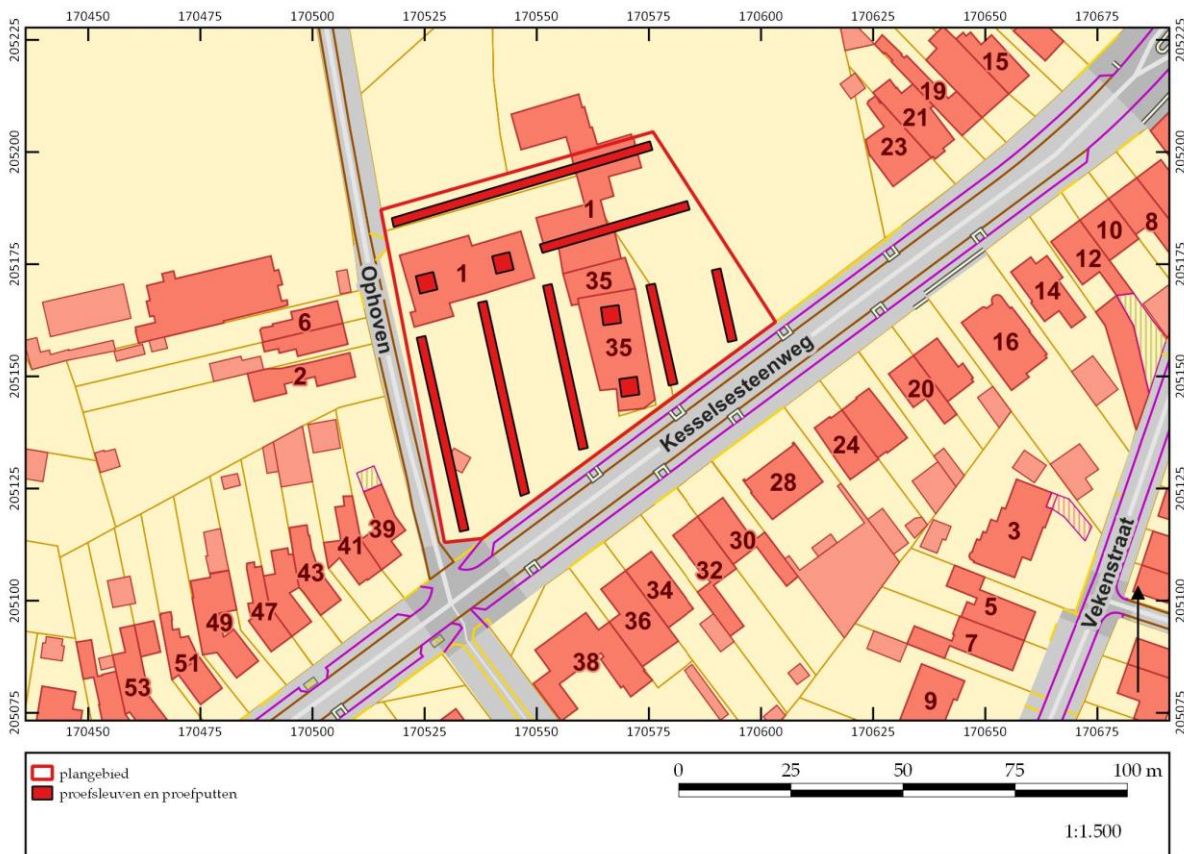
5.1. Motivering

Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van eventuele archeologische resten is verder vooronderzoek noodzakelijk. Prospectie van het terrein is niet aan de orde. Het gebied is volledig bebouwd en begroeid. Eventuele vondsten zullen bijgevolg onzichtbaar zijn. Geofysisch vooronderzoek is in dit geval ook geen meerwaarde. Vaststellen wat de aard en datering is van eventuele sites kan niet aan de hand van geofysisch onderzoek. In dit specifieke geval is vooronderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek en proefputten de enige manier om goede informatie te verkrijgen over eventuele archeologische vindplaatsen in het plangebied. Op deze manier kan niet alleen gewaardeerd worden wat de aard en ouderdom van de eventuele vindplaats is, maar kan ook beter ingeschat worden wat de bewaartoestand er van is (zie Code van Goede Praktijk, artikel 8.6.1.1, 'doel'). Deze drie elementen zijn van cruciaal belang in het adviseren over een eventueel vervolgtrajec.

5.2. Sleuven- en puttenplan

De voorgestelde proefsleuven en -putten hebben als doel te bepalen of er zich archeologische resten in het plangebied bevinden, en vast te stellen in hoeverre het eventuele bodemarchief verstoord is. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 4784 m². Dit houdt in dat, rekening houdend met een minimaal dekkingspercentage van 12,5% (zie Code van Goede Praktijk, paragraaf 8.6.2), er ca. 478 m² proefsleuven en ca. 120 m² kijkvensters dienen te worden aangelegd om gefundeerde uitspraken te kunnen doen over het archeologisch potentieel van het terrein. Echter dienen we hier op te merken dat een deel van de verstoringen plaatsvinden binnenin de bestaande historische bebouwing. De hoeve wordt gerenoveerd en omgevormd tot wooneenheden. De geplande verstoring binnenin de historische bebouwing beperkt zich tot de funderingsplaat en zou een diepte van ca. 1 m verstoren. Gezien de aard van de mogelijke archeologische resten (oude vloerniveaus, oude muren) worden hier geen proefsleuven gepland, maar wordt gewerkt met proefputten. Binnen de hoeve en de schuur worden vier proefputten gepland met een oppervlakte van 16 m² en zijdes van vier meter. De putten worden verspreid binnen de hoeve en de schuur ingepland en hebben als doel eventuele oudere voorgangers van het huidige gebouw te lokaliseren. Tevens dient de opbouw van de funderingen te worden bestudeerd. In de rest van het plangebied worden op een regelmatige afstand van 15 m, zeven proefsleuven met een breedte van 2 m ingepland. In het noorden van het plangebied zijn twee oost-west georiënteerde proefsleuven ingepland. In de rest van het plangebied zijn vijf noord-zuid georiënteerde proefsleuven ingepland. Dit brengt de totale onderzochte oppervlakte op 519 m² door middel van proefsleuven en 64 m² door middel van proefputten. Dit betekent dat er in principe een voldoende oppervlakte wordt onderzocht. Indien er echter relevante sporen worden aangetroffen, kan steeds via kijkvensters een extra controle worden uitgevoerd.

In het geval er lithisch materiaal wordt aangetroffen, dient te worden geëvalueerd of het gaat om een concentratie lithisch materiaal of afzonderlijke vondsten. Indien het gaat om een concentratie lithisch materiaal waarvan vermoed wordt dat deze zich in situ bevindt, dient de onderzoeksstrategie hieraan aangepast te worden conform de richtlijnen in de Code van Goede Praktijk (paragraaf 8.7). Omdat de kans bestaat, maar erg klein is, dat er lithische resten aanwezig zijn, dient er tijdens de aanleg van de sleuven extra aandacht aan besteed te worden (opschaven, laagsgewijs afgraven, begeleiding kraan).

Figuur 2: Indicatieve ligging van de proefputten en proefsleuven

5.3. Uitvoering van het veldwerk

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk (paragraaf 8.6.1.2 t/m 8.6.1.9, waarin de verschillende onderdelen van het opgraven en registreren van de archeologische waarden beschreven staan). Aangezien het hier gaat om een site zonder complexe verticale stratigrafie moeten de richtlijnen, die in paragraaf 8.6.2 van de Code van Goede Praktijk geformuleerd zijn, te worden gevolgd. Tevens dient rekening te worden gehouden met een mogelijk complexe verticale stratigrafie ter hoogte van de historische bebouwing ten gevolge van de mogelijk oudere voorgangers van de bestaande hoeve, in deze zone zijn de richtlijnen, die in paragraaf 8.6.3. van de Code van Goede Praktijk geformuleerd zijn, van toepassing.

Het aanleggen van de proefsleuven geschiedt met behulp van een graafmachine (rupsbanden) met vlakke graafbak (geen getande bak). De grond wordt gescheiden uitgegraven, waarbij de bouwvoor apart wordt gehouden. Tijdens het afgraven van de grond wordt deze onderzocht met behulp van een metaaldetector. De proefputten binnenin de historische hoeve worden met een minigraver en manueel uitgevoerd. Het verwijderen van de vloeren kan worden uitgevoerd door de aannemer der werken, maar dient steeds te worden begeleid door de veldwerkleider of de erkende archeoloog. Vondsten die uit sporen afkomstig zijn, worden toegekend aan dit spoor. Losse vondsten (vondsten uit

bodemlagen en ophogingslagen) worden verzameld in vakken van 4 x 5 m. Hierdoor kan later eventueel een overzicht gegenereerd worden van vondstconcentraties. Als er graven worden aangetroffen, dienen deze te worden behandeld volgens de Code van Goede Praktijk.

In het geval er een lithische site wordt aangetroffen, zullen de artefacten individueel ingemeten worden. Hierbij geldt dat niet alleen hun horizontale ligging maar ook de verticale positie vastgelegd dient te worden. Indien mogelijk moet ingeschat worden of het om een activeitenzone gaat of eerder om verspreide vondsten.

De sleuven dienen opgeschaafd te worden en dienen vlaksgewijs worden aangelegd met extra aandacht voor eventueel aanwezige lithische artefacten.

Het vooronderzoek wordt uitgevoerd onder leiding van een veldwerkleider die minimaal 10 prospecties met ingreep in de bodem in de regio Kempen heeft uitgevoerd. Het doel van het vooronderzoek is na te gaan of er zich archeologische relictten in de bodem van het plangebied bevinden, wat de aard en datering hiervan is en wat de bewaringstoestand is. Het onderzoek is succesvol als dit achterhaald kan worden maar als ook achterhaald kan worden wat de waarde is van de eventueel aangetroffen site in het kader van de kenniswinst. Hiertoe zijn de eerder genoemde onderzoeksvraagstellingen geformuleerd.

5.3.1. Afwijkingen ten aanzien van het puttenplan

In een aantal situaties kan afgeweken worden van het voorgestelde puttenplan. De Code van Goede Praktijk voorziet in de mogelijkheid af te wijken van de voorgeschreven norm, mits motivatie (paragraaf 8.2, lid 7).

- Het voorgestelde puttenplan is indicatief en dient niet rigoreus nagevolgd te worden. Putten en sleuven kunnen licht verplaatst worden afhankelijk van de situatie op het terrein (hindernissen) of indien blijkt dat een sleuf volledig verstoord is (bijvoorbeeld aanwezigheid van een recente greppel), kan geopteerd worden de positie te wijzigen. Voorwaarde is dat de dekkingsgraad minstens 10 % bedraagt en de verspreiding van de sleuven voldoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden.
- Indien tijdens het aanleggen van de proefsleuven een verstoorde zone wordt aangesneden, kan de proefsleuf onderbroken worden tot de rand van de verstoring. De tussenliggende zone kan gecontroleerd worden met proefputten teneinde de aanwezigheid van de verstoring te verifiëren.

5.4. Bijzondere voorwaarden

Voorafgaandelijk aan de prospectie met ingreep in de bodem dienen de aanwezige constructies te worden verwijderd in de zones waar proefsleuven dienen te worden voorzien. Eventuele vloerniveaus

dienen in overleg met en/of onder begeleiding van de uitvoerende archeoloog te worden verwijderd op de positie van de geplande proefputten. Aanwezige nutsleidingen die niet meer in dienst zijn dienen afgesloten te worden. Tevens dient het niveau van het grondwater gekend te zijn. Indien de grondwatertafel zich boven het archeologische relevante niveau bevindt, dienen door de bouwheer/opdrachtgever de nodige maatregelen te worden genomen voorafgaandelijk aan de prospectie met ingreep in de bodem.

6. Bindende voorwaarde bij vervolgonderzoek (opgraving) na het vooronderzoek (prospectie)

Indien uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem blijkt dat een vervolgonderzoek noodzakelijk is, dient rekening te worden met de uitvoering van een eventuele opgraving alsook met het uitwerken van de opgravingsresultaten, inclusief het uitvoeren van de nodige natuurwetenschappelijke onderzoeken, conservaties en restauraties, mocht dit nodig blijken. De specifieke invulling van de uitwerking van de opgravingsresultaten, het natuurwetenschappelijk onderzoek en van conservatie en restauratie zullen in het Programma van Maatregelen van de nota, opgesteld na het uitvoeren van het vooronderzoek, worden gespecificeerd.